

Monumentnummer*: 531488

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82651/48

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Maarssen Stichtse Vecht Utrecht

Locatienaam Locatieomschrijving
Maarssen Werk bij Maarsseveen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Maarsseveen C 698

Omschrijving**

Cluster 26. Bomvrij Kazernegebouw.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

BOMVRIJ KAZERNEGEBOUW als verdedigingswerk dat aan drie zijden en bovenop is voorzien van een aarden dekking. Een kazerne is een verblijfsgebouw voor soldaten en hun uitrusting. Het waren de Fransen die eind 18de, begin 19de eeuw het stelsel invoerden soldaten in kazernes te legeren; kazernes zijn vanaf die tijd deel gaan uitmaken van forten, maar hiernaast zijn er ook vele als afzonderlijke bouwwerken binnen of buiten de bebouwde kommen (steden) tot stand gekomen. De binnen de 19e-eeuwse forten en andere werken gesitueerde kazernegebouwen waren gewoonlijk als bomvrije onderkomens geconstrueerd, dat wil zeggen dat ze bestand dienden te zijn tegen vijandelijk vuur. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber. Als bouw materiaal werd aanvankelijk metersdik metselwerk en later (gewapend) beton toegepast, terwijl als dekking van het dak en de (front)zijde(n) bovendien een aanaarding plaatsvond. Bomvrije kazernes uit de latere fasen van aanleg van de Nieuwe Hollandse Waterlinie bezitten gewoonlijk slechts aan de keelzijde een zichtbare

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gevel. De niet binnen forten of andere werken gelegen kazernes waren al dan niet speciaal voor die bestemming opgerichte en ingerichte gebouwen met accommodatie voor de (permanente) legering van militairen, vaak ook voorzien van andere militaire faciliteiten, zoals exercitieterreinen. Het kazernegebouw met remise van het Werk bij Maarsseveen ligt centraal op het fort en kent één tamelijk langgerekte gevel aan de zuidwestzijde of keelzijde.

Omschrijving

In het midden op het aardwerk van het Werk bij Maarsseveen gelegen BOMVRIJ KAZERNEGEBOUW uit 1880-1881, dat is aan drie zijden en bovenop is gevat in aardwerken. Aan de zuidwestzijde bevindt zich de in grauwe baksteen opgetrokken gevel met op constructief belangrijke punten blokken natuursteen. De gevel wordt afgesloten door een rollaag. De gevel knikt uiterst links en rechts naar achteren en heeft daar een dalend verloop. Het middendeel van de gevel is geleed door middel van drie traveeën onder grote segmentbogen. Naast de middelste travee zijn geblokte pilasters met geprofileerde voetstukken en kapitelen. De middelste en rechter travee hebben op de begane grond een deur met aan weerszijden een venster en op de verdieping drie vensters. De linker travee heeft beneden een dubbele deur, geflankeerd door drie vensters, op de verdieping twee vensters. Links en rechts in de gevel haakse, eenlaagse uitbouwen (met latrines), waarboven in de gevel een toegang is aangebracht, een plattegrondvorm die in verschillende formaten vaker werd toegepast. De gevelopeningen zijn merendeels voorzien van (dubbele) ijzeren luiken en deuren; sommige zijn in hout uitgevoerd. Een aantal vensters is uitgevoerd met stolpramen. In de gevel stenen met opschriften '1881' en 'Maarsseveen'. Het interieur bestaat uit een aantal naast elkaar gelegen, door tongewelven overkluisde ruimten. Aan de zuidoostzijde zijn de kruithouders gesitueerd, met daaromheen een gang. Ter hoogte van de tweede bouwlaag bevindt zich een aantal soortgelijke vertrekken.

Waardering

Het BOMVRIJ KAZERNEGEBOUW het Werk bij Maarsseveen is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van 1880-1881, namelijk een voorbeeld van een bakstenen, bomvrij gebouw dat naar een vaker toegepaste vorm tot stand is gekomen.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het in verschijningsvorm nog steeds de kenmerken vertoont die het toenmalige defensieve doel onderstrepen.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat het bouwwerk in hoofdvorm en detaillering nog steeds de functies ervan laat zien en omdat het sedert de bouw nauwelijks wijzigingen heeft ondergaan.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Militair verblijfsgebouw

Kazerne

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument